

HIVIÄ JA AIDSIA TYÖELÄMÄSSÄ KOSKEVA SUOSITUS NRO 200

Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleiskonferenssi, jonka Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvosto on kutsunut koolle Geneveen ja joka on pitänyt 99. istuntonsa 2. kesäkuuta 2010

toteaa, että HIV ja AIDS vaikuttavat merkittävästi yhteiskuntaan ja talouselämään, työelämään sekä virallisilla että epävirallisilla sektoreilla, työntekijöihin, heidän perheisiinsä ja huollettaviinsa, työnantajien ja työntekijöiden järjestöihin sekä yksityisen ja julkisen sektorin yrityksiin sekä heikentävät mahdollisuuksia luoda ihmisarvoista työtä ja kestävää kehitystä, sekä

vahvistaa Kansainvälisen työjärjestön ILO:n merkityksen työelämää koskevassa HIV- ja AIDS-keskustelussa sekä järjestön tarpeen voimistaa pyrkimyksiä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden saavuttamiseksi ja taistella HI-virukseen ja AIDSiin liittyvän syrjinnän ja leimaamisen poistamiseksi sen kaikissa työmuodoissa ja tehtävissä, sekä

muistuttaa, miten tärkeää on vähentää harmaata taloutta ihmisarvoisen työn ja kestäväen kehityksen avulla, jotta työelämä saadaan paremmin mukaan HIVin ja AIDSin ehkäisyyn, sekä

toteaa, että suuri sosiaalinen ja taloudellinen epätasa-arvo, tiedon, ymmärryksen ja luottamuksen puute sekä riittämättömät mahdollisuudet päästä ja sitoutua hoitoon lisäävät HIV-tartuntojen riskiä, kuolleisuutta, toisen tai kummankin vanhemman menettäneiden lasten lukumäärää sekä harmaassa taloudessa työskentelevien määrää,

toteaa, että köyhyys, sosiaalinen ja taloudellinen epätasa-arvo ja työttömyys lisäävät riskiä jäädä ilman ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä, hoitoa ja tukea, jolloin tartuntariski lisääntyy, sekä

toteaa, että HI-virukseen tai AIDSiin sairastuneiden kokema leimaaminen, syrjintä ja työpaikan menetyksen uhka estävät saamasta tietoa henkilöiden HIV-statuksesta, mikä lisää työntekijöiden riskiä saada HI-virus ja heikentää heidän oikeuttaan sosiaalietuuksiin, sekä

toteaa, että HIV ja AIDS vaikuttavat merkittävämmiin helposti haavoittuviin ja riskiryhmiin, sekä

toteaa, että HIV vaikuttaa sekä miehiin että naisiin, vaikka naisilla ja tytöillä on suurempi riski saada HIV-infektio ja HIV-pandemia vaikuttaa heihin sukupuolten välisen epätasa-arvon vuoksi suhteellisesti pahemmin kuin miehiin, ja siksi naisten aseman parantaminen on avainasemassa globaalissa HI-viruksen ja AIDSin vastaisessa toiminnassa, sekä

muistuttaa, että työntekijöiden suojeleminen kattavien työturvallisuus- ja työterveysohjelmien avulla on tärkeää, sekä

muistuttaa ILO:n toimintaohjeen An ILO code of practice on HIV/AIDS and the world of work, 2001 merkityksestä sekä tarpeesta vahvistaa sen vaikutusta, koska sen täytäntöönpanossa on ollut puutteita ja rajoitteita, sekä

toteaa, että on tarpeen edistää ja toteuttaa kansainvälisiä työtä koskevia yleissopimuksia ja suosituksia sekä muita kansainvälisiä HI-virusta ja AIDSia sekä työelämää koskevia instrumentteja, mukaan lukien niitä, jotka tunnustavat ihmisten oikeuden saavuttaa mahdollisimman korkea terveyden taso ja ihmisarvoinen elintaso, sekä

muistuttaa työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen erityisestä roolista, kun työelämässä ja sen kautta edistetään ja tuetaan kansallista ja kansainvälistä HIVin ja AIDSin vastaista työtä, sekä

toteaa, että työpaikoilla on tärkeä tehtävä tiedottaa kansallisista HIVin ja AIDSin vastaisista ehkäisy-, hoito- ja tukipalveluista sekä järjestää niihin pääsy, sekä

vakuuttaa, että kansainvälistä yhteistyötä on jatkettava ja lisättävä erityisesti YK:n yhteisen HIV/AIDS-ohjelman (Joint United Nations Programme on HIV/AIDS) yhteydessä, jotta tuetaan pyrkimyksiä tämän suosituksen noudattamiseksi, sekä

muistuttaa kansallisen, alueellisen ja kansainvälisen yhteistyön merkityksestä HIV- ja AIDS-asioissa mukaan lukien terveydenhuoltosektori ja asiaan liittyvät järjestöt, erityisesti sellaiset, jotka edustavat HIV-tartunnan saaneita henkilöitä, sekä

vahvistaa, että on tarpeen laatia kansainvälinen standardi ohjaamaan hallituksia ja työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä määrittelemään omat roolinsa ja vastuunsa kaikilla tasoilla, sekä

päättää hyväksyä joitakin ehdotuksia, jotka koskevat HIViä ja AIDSia työelämässä, sekä

päättää, että nämä ehdotukset tulee laatia suosituksen muotoon;

hyväksyy tänä seitsemäntenätoista päivänä kesäkuuta vuonna kaksituhatta kymmenen seuraavan suosituksen, josta voidaan käyttää nimitystä HIViä ja AIDSia työelämässä koskeva suositus, 2010.

I. MÄÄRITELMÄT

1. Tässä suosituksessa:

(a) ”HIV” tarkoittaa ihmisen immuunikatovirusta eli HI-virusta, joka tuhoaa ihmisen immuunijärjestelmää. Infektion voi ehkäistä tarkoituksenmukaisilla toimenpiteillä;

(b) ”AIDS” tarkoittaa hankittua immuunipuutosoireyhtymää, joka johtuu HIV-infektion etenemisestä, ja sille ovat ominaisia opportunistiset infektiot tai HI-viruksen aiheuttamat syövät tai molemmat;

(c) ”HIV-tartunnan saaneet” tarkoittaa henkilöitä, joilla on HI-virus;

(d) ”leimautuminen” tarkoittaa sosiaalista leimaa, joka ihmiseen liitettynä yleensä aiheuttaa syrjäytymistä tai estää HIV-infektion saanutta nauttimasta täysipainoisesta sosiaalisesta elämästä;

(e) ”syrjintä” tarkoittaa mitä tahansa erottelua, syrjäyttämistä tai suosimista, joka mitätöi tai heikentää yhtäläisiä mahdollisuuksia tai tasa-arvoista kohtelua työssä tai toimessa, kuten vuoden 1958 yleissopimuksessa ja suosituksessa Työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuva syrjintä todetaan;

(f) ”vaikutuksille altistuneet henkilöt” tarkoittaa henkilöitä, joiden elämän HIV tai AIDS on muuttanut pandemian laajemman vaikutuksen vuoksi;

(g) ”kohtuullinen mukauttaminen” tarkoittaa mitä tahansa työhön tai työpaikkaan liittyvää muutosta tai sopeuttamista, joka on kohtuullisesti toteutettavissa ja antaa HI-virukseen tai AIDSiin sairastuneelle henkilölle mahdollisuuden päästä tai osallistua työhön tai edetä työssä;

(h) ”haavoittuvuus” tarkoittaa epätasa-arvoisia mahdollisuuksia, sosiaalista syrjäytymistä, työttömyyttä tai epävarmaa työsuhdetta, jotka johtuvat sosiaalisista, kulttuurillisista, poliittisista ja taloudellisista tekijöistä, joiden vuoksi henkilö on haavoittuvampi saamaan HIV-tartunnan ja AIDSin;

(i) ”työpaikka” tarkoittaa mitä tahansa paikkaa, jossa työntekijät harjoittavat toimintaansa; ja

(j) ”työntekijä” tarkoittaa työn muodosta ja järjestelyistä riippumatta ketä tahansa henkilöä, joka tekee työtä.

II. LAAJUUS

2. Tämä sopimus kattaa:

(a) kaikenlaisissa työmuodoissa tai -järjestelyissä työskentelevät työntekijät kaikilla työpaikoilla mukaan lukien

(i) työssä tai toimissa olevat henkilöt;

(ii) koulutuksessa olevat henkilöt, mukaan lukien harjoittelussa ja oppisopimuksella työskentelevät;

(iii) vapaaehtoiset;

(iv) työn- ja viranhakijat; sekä

(v) lomautetut ja virantoimituksesta määräajaksi pidätetyt työntekijät;

(b) kaikki taloudellisen toiminnan sektorit, mukaan lukien yksityinen ja julkinen sektori sekä virallinen ja harmaa talous; sekä

(c) puolustusvoimat ja virkapukuisen henkilöstön.

III. YLEISET PERIAATTEET

3. Seuraavia yleisperiaatteita tulisi soveltaa kaikessa kansallisessa toiminnassa, joka liittyy HI-viruksen ja AIDSin vastaiseen työhön työelämässä:

(a) HI-viruksen ja AIDSin vastainen toiminta tulisi nähdä ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien sekä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisenä, joka koskee kaikkia, mukaan lukien työntekijät, heidän perheensä ja huollettavansa;

(b) HI-virusta ja AIDSia tulisi käsitellä työpaikkaan liittyvänä asiana, jonka tulisi kuulua kansallisen, alueellisen ja kansainvälisen pandemian vastaisen toiminnan peruselementteihin, ja työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen tulisi osallistua siihen täysipainoisesti;

(c) työntekijöitä ja erityisesti työnhakijoita ei tulisi syrjiä tai leimata todellisen tai oletetun HIV-statusuksen perusteella tai siitä syystä, että he tulevat sellaisilta alueilta maailmasta tai kuu-
luvut sellaiseen väestöryhmään, joissa HIV-infektioriskiä pidetään suurempana tai henkilöt ovat sille alttiimpina;

(d) ensisijaisena tavoitteena tulisi olla HIV-tartuntojen ehkäiseminen kaikin keinoin;

(e) työntekijöillä, heidän perheillään ja huollettavillaan tulisi olla mahdollisuus päästä HI-viruksen ja AIDSin ehkäisyyn ja hoitoon ja niihin liittyviin tukipalveluihin, heidän tulisi pystyä hyödyntämään näitä palveluita, ja työpaikan tulisi huolehtia siitä, että nämä palvelut ovat saatavilla;

(f) työntekijöiden osallistuminen ja sitoutuminen kansallisten ja työpaikkakohtaisten ohjelmien suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin tulisi tunnustaa ja sitä tulisi vahvistaa;

(g) työntekijöiden tulisi pystyä hyödyntämään ohjelmia, joilla ehkäistään työpaikan erityisriskejä HIV-tartuntojen ja muiden tarttuvien tautien, kuten tuberkuloosin leviämässä;

(h) työntekijöiden, heidän perheensä ja huollettaviensa tulisi nauttia yksityisyydensuojaa, johon kuuluu HI-virusta ja AIDSia ja erityisesti heidän omaa HIV-statusiaan koskevan tiedon luottamuksellisuus;

(i) ketään työntekijää ei pitäisi vaatia osallistumaan HIV-testiin tai kertomaan omaa HIV-statusiaan;

(j) HI-virukseen ja AIDSiin kohdistuvat työelämän toimenpiteet tulisi ottaa osaksi kansallista kehityspolitiikkaa ja kansallisia kehitysohjelmia, mukaan lukien työhön, koulutukseen, sosiaaliturvaan ja terveyteen liittyvä politiikka ja ohjelmat; sekä

(k) työntekijöiden suojeleminen sellaisissa ammateissa, joissa HIV-tartuntariski on erityisen suuri.

IV. KANSALLINEN TOIMINTAPOLITIikka JA KANSALLISET OHJELMAT

4. Jäsenten tulisi:

(a) ottaa käyttöön kansallinen toimintapolitiikka ja kansalliset ohjelmat työelämään liittyvässä HIV- ja AIDS-asioissa sekä työturvallisuudessa ja -terveydessä, mikäli sellaisia ei vielä ole käytössä; sekä

(b) integroida työelämään liittyvät HIV- ja AIDS-toimintapolitiikkansa ja ohjelmansa kehityssuunnitelmiin ja köyhyyden torjumisstrategioihin, mukaan lukien ihmisarvoinen työ, kestävä kehityksen mukaisesti toimivat yritykset ja tuloa tuottavat strategiat, jos mahdollista.

5. Kehittäessään kansallista toimintapolitiikkaa ja kansallisia ohjelmia toimivaltaisten viranomaisten tulisi ottaa huomioon Kansainvälisen työjärjestön ILO:n vuonna 2001 antama HIV/AIDS-ohjeisto ja sen myöhemmät mahdolliset muutokset, muut asiaan liittyvät ILO:n instrumentit sekä muut tätä asiaa varten hyväksytyt kansainväliset ohjeet.

6. Toimivaltaisten viranomaisten tulisi kehittää kansallista toimintapolitiikkaa ja kansallisia ohjelmia yhteistyössä merkittävimpien työnantajia ja työntekijöitä edustavien järjestöjen kanssa sekä HIV-tartunnan saaneita henkilöitä edustavien järjestöjen kanssa ja ottaa huomioon kunkin sektorin ja erityisesti terveyssektorin näkökannat.

7. Kehittäessään kansallista toimintapolitiikkaa ja kansallisia ohjelmia toimivaltaisten viranomaisten tulisi ottaa huomioon työpaikan rooli taudin ehkäisyssä ja hoidossa sekä niihin liittyvissä tukipalveluissa, mukaan lukien vapaaehtoinen neuvonta- ja testaustyö yhteistyössä paikallisten yhteisöjen kanssa.

8. Jäsenvaltioiden tulisi käyttää hyväkseen kaikki mahdollisuudet jakaa tietoa HI-virusta ja AIDSia työelämässä koskevasta toimintapolitiikastaan ja ohjelmistaan työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen, muiden HIViin ja AIDSiin liittyvien toimijoiden sekä julkisten tiedotuskanavien avulla.

Syrjintä sekä yhtäläisten mahdollisuuksien ja tasa-arvoisen kohtelun edistäminen

9. Hallitusten tulisi yhteistyössä merkittävimpien työnantajia ja työntekijöitä edustavien järjestöjen kanssa huolehtia työntekijöiden suojelemisesta vuoden 1958 Työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuva syrjintä -yleissopimuksessa määritellyllä tavalla ehkäistäkseen todellisen tai oletetun HIV-statuksen vuoksi tapahtuvan syrjinnän.

10. Todellisen tai oletetun HIV-statuksen ei tulisi aiheuttaa syrjintää rekrytointitilanteessa tai työpaikan säilyttämisessä eikä vaikeuttaa yhtäläisten mahdollisuuksien tavoittelemista, kuten vuoden 1958 Työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuva syrjintä -yleissopimuksen säännöksissä määritellään.

11. Todellisen tai oletetun HIV-statuksen ei tulisi olla työsuhteen päättymisen syy. Väliaikaisesta työstä poissaoloa HI-viruksen tai AIDSin aiheuttaman sairauden tai sen hoidon vuoksi tulisi käsitellä samalla tavalla kuin muitakin terveyteen liittyviä poissaoloja ottamalla huomioon vuoden 1982 yleissopimus Työnantajan toimesta tapahtuva palvelussuhteen päättäminen.

12. Mikäli työpaikalla ei ole riittäviä keinoja ehkäistä työpaikalla tapahtuvaa HI-viruksesta tai AIDSista johtuvaa syrjintää tehokkaasti, jäsenvaltioiden tulisi mukauttaa toimenpiteitä tai ottaa käyttöön uudet sekä järjestää niiden riittävä ja läpinäkyvä toteutus.

13. HI-viruksen sairastuneilta ei tulisi kieltää mahdollisuutta jatkaa työtään tarvittaessa työtä sopeuttamalla niin pitkään, kuin heidän terveydelliset edellytyksensä eivät sitä estä. Tulisi suosia sellaisia toimenpiteitä, joiden avulla tällaiset työntekijät voidaan sijoittaa uuteen, heidän toimintakykynsä mukaan sopeutettuun työtehtävään, voidaan löytää heille toinen työ koulutuksen avulla tai helpottaa heidän työhön paluutaan, ottaen näissä toimenpiteissä huomioon asiaa koskevat Kansainvälisen työjärjestön ja YK:n instrumentit.

14. HIV-tartuntojen leviämisen estämiseksi ja sen vaikutusten vähentämiseksi tulisi työpaikoilla tai niiden toimesta tehdä seuraavat toimenpiteet:

- (a) varmistaa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen;
- (b) varmistaa sukupuolten välinen tasa-arvo ja naisten aseman vahvistaminen;
- (c) varmistaa toimenpiteet työpaikalla tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi ja estämiseksi;
- (d) edistää sekä miesten että naisten aktiivista osallistumista HI-viruksen ja AIDSin vastaiseen toimintaan;
- (e) edistää kaikkien työntekijöiden osallistumista ja heidän asemansa vahvistumista huolimatta heidän seksuaalisesta suuntautumisestaan tai siitä, kuuluvatko he johonkin alttiimpaan väestöryhmään;
- (f) edistää miesten ja naisten seksuaali- ja lisääntymisterveyden suojelua sekä seksuaalisia ja lisääntymiseen liittyviä oikeuksia, sekä
- (g) varmistaa kattavasti henkilötietojen luottamuksellisuus, mukaan lukien terveystiedot.

Ennalta ehkäisy

15. Ennalta ehkäisyn strategiat tulisi sopeuttaa kansallisten olosuhteiden ja työpaikkatyypin mukaan ja niissä tulisi ottaa huomioon sukupuoleen ja kulttuuriin liittyvät sekä sosiaaliset ja taloudelliset seikat.

16. Ennalta ehkäisyn ohjelmien tulisi varmistaa:

- (a) että tarkat, ajan tasalla olevat ja asianmukaiset tiedot ovat ajallaan kaikkien saatavilla ja käytettävissä kulttuuriin sopivassa muodossa ja sopivalla kielellä eri tiedotuskanavien avulla;
- (b) laajat koulutusohjelmat, joilla autetaan naisia ja miehiä ymmärtämään HIV-tartuntojen kaikki leviämismuodot mukaan lukien tartunnat äidistä lapseen, vähentämään näitä tartuntoja sekä ymmärtämään, miten suuri merkitys on infekioon liittyvän riskikäyttäytymisen muuttamisella;
- (c) tehokkaat työturvallisuus- ja työterveystoimenpiteet;
- (d) toimenpiteet, joilla rohkaistaan työntekijöitä selvittämään oma HIV-statusensa vapaaehtoisen neuvonnan ja vapaaehtoisten testausten avulla;
- (e) kaikkien ennalta ehkäisevien menetelmien käyttömahdollisuus, mukaan lukien esimerkiksi tarvittavien välineiden saatavuuden takaaminen, erityisesti miesten ja naisten kondomien saatavuus, tarvittaessa neuvonta välineiden oikeasta käyttötavasta sekä altistumisen jälkeisen ennaltaehkäisyn saatavuus;
- (f) tehokkaat toimenpiteet, joilla vähennetään riskikäyttäytymistä, mukaan lukien kaikkein riskialteimmat ryhmät, jotta voidaan vähentää HIV-tartuntoja; sekä
- (g) haittojen vähentämiseen pyrkivät strategiat, jotka perustuvat Maailman terveysjärjestön WHO:n, UNAIDSin eli YK:n HIV/AIDS-ohjelman sekä YK:n huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaavan järjestön UNODC:n suosituksiin ja muihin asianmukaisiin suosituksiin/ohjeisiin.

Hoito

17. Jäsenvaltioiden tulisi varmistaa, että niiden kansallinen toimintapolitiikka ja kansalliset ohjelmat, jotka koskevat työpaikan terveydellisiä toimenpiteitä, päätetään yhdessä työnantajien ja työntekijöiden sekä heidän edustajiensa kanssa ja että niillä on yhteys julkisiin terveydenhuoltopalveluihin. Niiden tulisi tarjota kaikki sopivat ja tehokkaat saatavilla olevat palvelut HIVin ja AIDSin ehkäisemiseksi ja niiden vaikutusten hallitsemiseksi.

18. Jäsenvaltioiden tulisi varmistaa, että HI-virukseen sairastuneet työntekijät ja heidän huollettavansa pääsevät täysimääräisesti terveydenhuoltoon joko julkisella sektorilla, tai sosiaaliturvajärjestelmän, yksityisen vakuutusjärjestelmän tai muiden järjestelmien avulla. Jäsenvaltioiden tulisi lisäksi varmistaa, että työntekijät saavat koulutusta ja tietoa, joka ohjaa heidät terveydenhuollon palvelujen pariin.

19. Kaikilla henkilöillä, joita tämä suositus koskee, HI-virukseen sairastuneet työntekijät ja heidän perheensä ja huollettavansa mukaan lukien, tulisi olla oikeus käyttää terveystalvueluita.

Näihin tulisi kuulua seuraavat ilmaiset tai edulliset palvelut:

- (a) vapaaehtoinen neuvonta ja testaus;
- (b) antiretroviraalihoito ja sen noudattamiseen liittyvä koulutus, tiedotus ja tuki;
- (c) hyvä, hoidon mukainen ravitsemus;
- (d) opportunististen ja sukupuolilyhteydessä leviävien infektioiden hoito ja muut HIViin yhteydessä olevat taudit, erityisesti tuberkuloosi; sekä
- (e) HI-virukseen sairastuneille tarkoitettut tuki- ja ehkäisyohjelmat, mukaan lukien psykososiaalinen tuki.

20. Työntekijöitä tai heidän huollettaviaan ei tulisi millään tavalla syrjiä heidän todellisen tai oletetun HIV-statuksensa vuoksi sosiaaliturvajärjestelmissä eikä työtaturmavakuutusjärjestelmissä tai tällaisista järjestelmistä myönnettyissä eduissa, mukaan lukien terveydenhuollon ja työkyvyttömyyden korvaukset sekä kuolemantapauskorvaus ja muut omaisille maksettavat korvaukset.

Tukipalvelut

21. Hoito- ja tukiohjelmissa tulisi olla menettelytavat, joilla voidaan kohtuullisesti sopeuttaa HI-virukseen sairastuneiden tai HI-viruksesta johtuvista sairauksista kärsivien henkilöiden työtä työpaikoilla ottamalla riittävästi huomioon kansalliset olosuhteet. Työ tulisi järjestää niin, että se voidaan sopeuttaa HIV- ja AIDS-tautien jaksoittaisten vaiheiden mukaisesti ottamalla mahdolliset hoidon sivuvaikutukset huomioon.

22. Jäsenvaltioiden tulisi edistää HI-virukseen sairastuneiden työssä pysymistä ja rekrytointia. Jäsenvaltioiden tulisi harkita tuen laajentamista työllisyys- ja työttömyysjaksojen aikana sekä tarjota tarvittaessa HI-virukseen sairastuneille tai HI-viruksen tai AIDSin vaikutuksille altistuneille henkilöille mahdollisuuksia tuloa tuottavaan toimintaan.

23. Mikäli ammatin ja infektioriskin välillä voidaan todeta suora yhteys, HIV-infektiota ja AIDSia tulisi pitää työperäisenä sairautena tai tapaturmana kansallisen menettelytapojen ja määrittelyjen mukaisesti ottamalla huomioon vuoden 2002 suosituksen ammattitautiluettelo sekä muut ILO:n instrumentit.

Testaus, yksityisyys ja luottamuksellisuus

24. Testauksen tulee olla täysin vapaaehtoista, sen tulee tapahtua pakottamatta ja testausohjelmien tulee kunnioittaa kansainvälisiä luottamuksellisuutta, neuvontaa ja suostumusta käsitteleviä ohjeita.

25. HIV-testausta tai muita HIVin seulontakeinoja ei tulisi vaatia työntekijöiltä, mukaan lukien maahanmuuttajat ja työn- tai viranhakijat.

26. HIV-testin tulokset tulisi säilyttää luottamuksellisina eikä niiden tulisi vaarantaa työhön-pääsyä, virassa pysymistä, työpaikan säilyttämistä tai etenemismahdollisuuksia.

27. Koti-, kauttakulku- tai kohdemaan ei tulisi vaatia työntekijöitä, mukaan lukien maahanmuuttajat ja työn- tai viranhakijat, paljastamaan HI-virukseen liittyvää tietoa heistä itsestään tai muista. Tällaisen tiedon saannissa ja käsittelyssä tulisi soveltaa Kansainvälisen työjärjestön vuoden 1997 Työntekijöiden henkilötietoja koskevien tietojen suoja -ohjeiston mukaisia salassapitoa koskevia sääntöjä sekä muita kansainvälisiä tietosuojastandardeja.

28. Maahanmuuttajien tai maahanmuuttajina työtä hakevien henkilöiden kotimaan, kauttakulkumaan tai kohdemaan ei tulisi estää kyseisiä henkilöitä liikkumasta maasta toiseen heidän todellisen tai oletetun HIV-statuksensa perusteella.

29. Jäsenmailla tulee olla helposti käytettävät riidanratkaisumenettelyt, joilla varmistetaan työntekijöille hyvitys, mikäli heidän yllä mainittuja oikeuksiaan on rikottu.

Työturvallisuus ja -terveys

30. Työympäristön tulisi olla turvallinen ja terveellinen, jotta työpaikalla tapahtuvat HIV-tartunnat ehkäistään ottaen huomioon työturvallisuutta ja -terveyttä koskeva yleissopimus ja suositus vuodelta 1981, työturvallisuuden ja -terveyden edistämistä koskeva yleissopimus ja suositus vuodelta 2006 sekä muut kansainväliset instrumentit, kuten Kansainvälisen työjärjestön ja Maailman terveysjärjestön WHO:n yhteisohjeet.

31. Turvallisuus- ja terveystoimenpiteiden, joiden tarkoituksena on ehkäistä työntekijöiden altistumista HI-virukselle työssä, tulisi sisältää yleiset varotoimet, tapaturmien ja vaarojen vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet kuten organisatoriset toimenpiteet, teknisten toimenpiteiden ja työkäytäntöjen valvontamenettelyt, henkilökohtaiset suojaimet tarvittaessa, ympäristöön liittyvät valvontatoimenpiteet, tapaturmaisen altistuksen jälkeinen ennaltaehkäisevä HIV-lääkitys sekä muita turvallisuustoimenpiteitä, joilla voidaan minimoida HIViin ja tuberkuloositautien tartuntariski erityisesti kaikkien alttiimmassa ammattissa, mukaan lukien terveydenhuoltosektori.

32. Mikäli työssä on mahdollisuus altistua HI-virukselle, työntekijöiden tulisi saada tietoa ja koulutusta sen tarttumistavoista sekä toimenpiteistä, joilla altistumista ja infektiota voidaan ehkäistä. Jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että ennaltaehkäisevät toimenpiteet sekä turvallisuus- ja terveysjärjestelyt ovat asianmukaisten normien mukaisia.

33. Tietoisuutta lisäävien toimenpiteiden tulisi korostaa sitä, että HIV ei tartu satunnaisessa fyysisessä kontaktissa ja että HIV-tartunnan saaneen henkilön läsnäoloon työpaikalla ei tarvitse suhtautua riskitekijänä.

34. Työterveyspalveluissa ja työturvallisuuteen ja -terveyteen liittyvissä työpaikan menettelytavoissa tulisi ottaa huomioon HIV ja AIDS ja noudattaa vuoden 1985 työterveyshuoltoa koskevaa yleissopimusta ja suositusta, ILO:n ja WHO:n yhteisiä ohjeita, jotka koskevat työterveyspalveluja ja HIV/AIDSia ja niiden myöhemmin päivitettyjä versioita sekä muita kansainvälisiä instrumentteja.

Lapset ja nuoret

35. Jäsenvaltioiden tulisi ryhtyä toimenpiteisiin, joilla estetään lapsityövoiman käyttö ja lapsikauppa seurauksena perheenjäsenen tai huoltajan kuolemista tai sairastumisesta AIDSin ja joilla vähennetään lasten alttiutta HIVin vaikutuksille, ottaen huomioon Kansainvälisen työjärjestön julistus työelämän peruseriaatteista ja -oikeuksista 1998, yleissopimus ja suositus työhön pääsemiseksi vaadittavasta vähimmäisiästä 1973 sekä yleissopimus ja suositus lapsityön pahimpien muotojen kieltämisestä ja välittömistä toimista niiden poistamiseksi 1999. Eritystoimenpiteisiin tulisi ryhtyä, jotta näitä lapsia voidaan suojella seksuaaliselta hyväksikäytöltä.

36. Jäsenvaltioiden tulisi ryhtyä toimenpiteisiin, joilla suojellaan nuoria työntekijöitä HIV-infektiolta, sekä ottaa kansallisessa toimintapolitiikassaan ja kansallisissa ohjelmissaan huomioon lasten ja nuorten erityistarpeet HIViltä ja AIDSilta suojaamisen toimenpiteissä. Niiden tulisi sisältää objektiivista, seksuaali- ja lisääntymisterveyttä koskevaa koulutusta, erityisesti HIViä ja AIDSia koskevan tiedon jakamista ammattikoulutuksessa sekä nuorten työllistämishjelmissä ja -palveluissa.

V. TÄYTÄNTÖÖNPANO

37. HIViä ja AIDSia työelämässä koskevassa kansallisessa toimintapolitiikassa ja kansallisissa ohjelmissa tulisi noudattaa seuraavia:

(a) toimintapolitiikka ja ohjelmat tulisi saattaa voimaan yhteistyössä merkittävimpien työnantajien ja työntekijöiden edustavien järjestöjen sekä muiden asiaan liittyvien osapuolten kuten julkisen ja yksityisen terveydenhuollon kanssa seuraavien keinojen tai niiden yhdistelmän avulla:

(i) kansalliset lait ja asetukset;

(ii) työehtosopimukset;

(iii) kansallinen toimintapolitiikka ja toimenpideohjelmat kansallisella tasolla ja työpaikoilla; sekä

(iv) sektorikohtaiset strategiat, erityisesti niillä sektoreilla, joilla tämän suosituksen piiriin kuuluvat henkilöt ovat altteimpia riskeille;

(b) toimintapolitiikka ja ohjelmat tulisi toteuttaa ottaen niiden suunnitteluun ja toteutukseen mukaan työkyksymyksissä toimivaltaiset oikeusviranomaiset sekä työvoimaviranomaiset, joille tulisi tarjota tähän liittyvää koulutusta;

(c) toimintapolitiikan ja ohjelmien tulisi tarjota kansallisessa lainsäädännössä toimenpiteitä tämän suosituksen mukaisen yksityisyydensuojan ja salassapitovelvollisuuden ja muun suojelelun rikkomista vastaan;

(d) toimintapolitiikan ja ohjelmien tulisi varmistaa asiaan liittyvien julkisten viranomaisten sekä julkisen ja yksityisen sektorin palveluntuottajien yhteistyö ja koordinointi, mukaan lukien vakuutus-, etuus- ja muut ohjelmat;

(e) toimintapolitiikan ja ohjelmien tulisi edistää ja tukea kaikkia yrityksiä, jotta ne ottavat käyttöön kansallisen politiikan ja kansalliset ohjelmat muun muassa eri toimitus- ja jakeluverkostojensa kautta, tekemällä yhteistyötä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, sekä varmistaa, että myös ventialoilla toimivat yritykset noudattavat näitä ohjeita;

(f) toimintapolitiikan ja ohjelmien tulisi edistää sosiaalista keskustelua, mukaan lukien neuvontaa ja neuvotteluja, jotka ovat kolmikantaneuvotteluista vuonna 1976 annetun yleissopi-

muksen mukaisia (ILO:n normi), sekä edistää muiden viranomaisten, julkisten ja yksityisten työnantajien sekä työntekijöiden ja heidän edustajiensa kesken tapahtuvia yhteistyömuotoja ottaen huomioon työterveyshuoltohenkilöstön, HIV- ja AIDS-asiantuntijoiden ja muiden osapuolten kuten HIV-tartunnan saaneita henkilöitä edustavien järjestöjen, kansainvälisten organisaatioiden, kansalaisyhteistyöjärjestöjen ja maan koordinaatiomekanismin näkökulmat;

(g) toimintapolitiikka ja ohjelmat tulisi muotoilla ja niitä pitäisi toteuttaa, seurata ja päivittää säännöllisesti ottamalla huomioon uusin tieteellinen tutkimus ja sosiaalinen kehitys sekä tarve edustaa riittävästi eri sukupuoli- ja kulttuurinäkökohtia;

(h) toimintapolitiikka ja ohjelmat tulisi koordinoita mm. työtä, työvoimaa, sosiaaliturvaa ja terveyttä koskevan politiikan ja vastaavien ohjelmien mukaisesti; sekä

(i) toimintapolitiikan ja ohjelmien tulisi varmistaa, että jäsenvaltiot varaavat riittävät täytäntöönpanon keinot ottaen asianmukaisesti huomioon kansalliset olosuhteet sekä työnantajien ja työntekijöiden toimintakyvyn.

Sosiaalinen dialogi

38. HI-virusta ja AIDSia koskevan politiikan ja niihin liittyvien ohjelmien täytäntöönpanon tulisi perustua työnantajien, työntekijöiden ja heidän edustajiensa sekä hallitusten keskinäiseen yhteistyöhön ja luottamukseen sekä siihen, että HI-virukseen sairastuneet ovat työpaikallaan aktiivisesti mukana tässä toiminnassa.

39. Työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen tulisi edistää HIV- ja AIDS-tietämystä, mukaan lukien ennalta ehkäisevät keinot ja syrjinnän torjunta antamalla jäsenilleen koulutusta ja tietoa. Näissä toimissa tulisi ottaa huomioon eri sukupuoli- ja kulttuurinäkökulmat.

Koulutus, valmennus, tiedotus ja neuvonta

40. HI-virukseen ja AIDSiin liittyvä koulutus, turvallisuusohjeet ja muu tarvittava opastus tulisi antaa selkeässä ja helposti omaksuttavassa muodossa kaikille työntekijöille ja erityisesti maahan muuttaneille, vastapalkatuille, kokemattomille tai nuorille työntekijöille sekä koulutuksessa kuten harjoittelussa ja oppisopimuksella työskenteleville. Valmennuksessa, ohjeissa ja opastuksessa tulisi ottaa huomioon sukupuoli- ja kulttuuritekijät, ne tulisi mukauttaa työvoiman erityispiirteisiin sopiviksi, ja työvoimaan liittyvät riskitekijät tulisi ottaa huomioon.

41. Työnantajien, johtajien ja työntekijöiden edustajien käytettävissä tulisi olla ajan tasalla olevat tieteelliset ja sosioekonomiset tiedot ja tarvittaessa HIV- ja AIDSiin liittyvää koulutusta ja valmennusta, jotta he voivat ryhtyä työpaikalla tarvittaviin toimenpiteisiin.

42. Työntekijöiden, myös harjoittelijoiden ja vapaaehtoisten, tulisi saada tietämystä lisäävää informaatiota ja sopivaa koulutusta menettelytavoista HIV-infektion hallitsemiseksi työpaikan mahdollisissa tapaturma- ja ensiaputilanteissa. Työntekijöiden, joiden ammatti asettaa heidät vaaraan joutua kosketukseen ihmisveren, verituotteiden tai muiden kehon nesteiden kanssa, tulisi saada lisäkoulutusta altistuksen ehkäisemisestä, altistumisen rekisteröintimenettelyistä ja altistuksen jälkeisestä ennalta ehkäisevästä lääkityksestä.

43. Työntekijöillä ja heidän edustajillaan tulisi olla oikeus saada tietoa ja neuvontaa toimenpiteistä, jotka on otettu käyttöön työpaikan HI-virusta ja AIDSia koskeviin menettelytapoihin ja ohjelmiin liittyen. Työntekijöiden ja työnantajien edustajien tulisi osallistua työpaikkatar-
kastuksiin kansallisen käytännön mukaisesti.

Julkiset palvelut

44. Työvoima- ja työsuojeluviranomaisten sekä työoikeuteen perehtyneiden oikeusviranomaisten palveluiden merkitystä HIV- ja AIDS-asioissa tulisi arvioida uudelleen ja tarvittaessa vahvistaa.

45. Julkista terveydenhuoltoa tulisi vahvistaa ja siinä tulisi noudattaa ILO:n ja WHO:n yhteisiä HIV/AIDS-ohjeita vuodelta 2005 sekä niiden myöhempiä päivityksiä, jotta voidaan varmistaa ennalta ehkäisy, hoidon ja tukipalveluiden laajempi saatavuus sekä vähentää HI-viruksen ja AIDSin aiheuttamaa julkisen palvelun lisärasitusta erityisesti terveysammattilaisten parissa.

Kansainvälinen yhteistyö

46. Jäsenvaltioiden tulisi tehdä yhteistyötä kahden- tai monenvälisen sopimusten kautta, osallistumalla monenvälisiin järjestelmiin tai muilla tehokkailla tavoilla tämän suosituksen voimaan saattamiseksi.

47. Lähtömaissa, kauttakulkumaissa ja kohdemaissa tulisi suorittaa toimenpiteet, joilla varmistetaan maahan muuttaneiden työntekijöiden pääsy HI-viruksen ehkäisyyn, hoitoon ja tukipalveluihin, ja tarvittaessa kyseisten maiden kanssa tulisi solmia sopimukset.

48. Kansainvälistä yhteistyötä jäsenvaltioiden, niiden kansallisten HIVin ja AIDSin vastaisen järjestelmien sekä asiaan liittyvien kansainvälisten organisaatioiden kesken tulisi rohkaista, ja yhteistyössä tulisi systemaattisesti vaihtaa tietoa kaikista HIV-pandemian torjumiseksi tehdyistä toimenpiteistä.

49. Jäsenvaltioiden ja monenvälisen organisaatioiden tulisi kiinnittää erityistä huomioita koordinointiin sekä tarvittaviin resursseihin, jotta kaikkien maiden tarpeet pystytään tyydyttämään kehitettäessä kansainvälisiä strategioita ja ohjelmia HI-viruksen ehkäisyä, hoitoa ja tukipalveluja varten, erityisesti niiden maiden, joissa tautia esiintyy laajasti.

50. Jäsenvaltioiden ja kansainvälisten organisaatioiden tulisi etsiä keinoja, joilla voidaan vähentää HIV-infektioiden ja muiden opportunististen infektioiden sekä HIV-infektioon liittyvien syöpien ehkäisy- ja hoitokustannuksia.

VI. SEURANTA

51. Jäsenvaltioiden tulisi luoda riittävät mekanismit tai hyödyntää olemassa olevia mekanismeja, joilla seurataan heidän HIViä ja AIDSia työelämässä koskevaan kansalliseen toimintapolitiikkaansa liittyviä kehityssuuntauksia ja joilla laaditaan ohjeistusta kansallisen toimintapolitiikan soveltamisesta ja täytäntöönpanosta.

52. Tärkeimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen tulisi olla tasavertaisesti edustettuina kansalliseen toimintapolitiikkaan liittyviä kehityssuuntauksia seuraavissa mekanismeissa. Lisäksi kyseisiltä organisaatioilta tulisi kysyä neuvoa niin usein kuin on tarpeen ottamalla huomioon HIV-tartunnan saaneita henkilöitä edustavien järjestöjen näkökulmat, asiantuntijaraportit tai tekniset tutkimukset.

53. Jäsenvaltioiden tulisi kerätä yksityiskohtaista tietoa ja tilastotietoa mahdollisimman laajasti sekä ryhtyä HIViä ja AIDSia työelämässä koskeviin tutkimushankkeisiin kansallisella ja sektoritasolla ottamalla huomioon sukupuolijakauma ja muut relevantit tekijät.

54. Kansainvälisen työjärjestön perustamiskirjan artiklan 19 mukaisen raportoinnin lisäksi kansallisiin UNAIDSille annettaviin raportteihin sekä muihin asiaa koskeviin kansainvälisiin instrumentteihin voitaisiin sisällyttää tämän suosituksen perusteella tehtyjen toimenpiteiden säännölliset seurannat.

PÄÄTÖS HIVIÄ JA AIDSIA TYÖELÄMÄSSÄ KOSKEVAN SUOSITUKSEN EDISTÄMISESTÄ JA TOIMEENPANEMISESTA, 2010

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi, jonka 99. kokous pidettiin vuonna 2010, on tutustuttuaan HIViä ja AIDSia työelämässä koskevaan suositukseen, 2010,

todennut, että suosituksen toteutuksen onnistuminen riippuu sen tehokkaasta edistämisestä ja sen edellytysten täytäntöönpanosta,

palauttaa mieleen, että järjestön päätehtävänä on edistää ihmisarvoista työtä ja kestävän kehityksen mukaisesti toimivia yrityksiä,

ottaa huomioon Kansainvälisen työjärjestön osallistumisen kolmikantaisena järjestönä YK:n yhteisen HIV/AIDS (UNAIDS) -ohjelman pyrkimykseen taistella HI-virusta ja AIDSia vastaan,

1. kehottaa Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvostoa antamaan olemassa olevasta budjetista resursseja ja etsimään lisäbudjettilähteitä, jotta kolmikantaiseen neuvottelumenettelyyn osallistuvat toimijat voivat panna suosituksen täytäntöön työelämässä,

2. kehottaa hallintoneuvostoa ryhtymään toimenpiteisiin, joilla edistetään kansainvälisten järjestöjen kanssa yhteisiä pyrkimyksiä taistella työpaikalla HI-virusta ja AIDSia vastaan,

3. kehottaa hallintoneuvostoa laatimaan maailmanlaajuisen toimintasuunnitelman, jonka tarkoituksena on edistää suosituksen täytäntöönpanoa, jotta työpaikoilla HI-viruksen ja AIDSin haittavaikutukset vähenevät. Tätä tulisi kehittää työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen edustajien kanssa ottamalla huomioon UNAIDSin, HI-virukseen ja AIDSiin sairastuneita henkilöitä edustavien järjestöjen sekä muiden asianosaisten osapuolten näkemykset,

4. kehottaa hallintoneuvostoa pyytämään pääjohtajaa kiinnittämään asianmukaista huomiota siihen, että toimiston tekniset yhteistyöresurssit jakautuvat oikeudenmukaisesti eri maille. Jäsenvaltiot ja merkittävimmät työnantajat ja työntekijöitä edustavat järjestöt saattavat pyytää apua suosituksen täytäntöönpanossa seuraavilla alueilla:

(a) tekninen apu kolmikantaisten kansallisten toimintapolitiikkojen ja ohjelmien sekä kansallisen lainsäädännön kehittämisessä ja täytäntöönpanossa suosituksen vaatimusten täyttämiseksi;

(b) tuen antaminen sekä mahdollisuus kouluttaa, tiedottaa, valvoa, toteuttaa ja edistää esimerkiksi seuraavia:

(i) koulutusohjelmien ja -materiaalien kehittäminen mahdollisuuksien luomiseksi, mukaan lukien sektorikohtaiset ohjelmat ja materiaalit;

(ii) HI-viruksen ja AIDSin vastaiseen toimintaan osallistuvien keskeisten henkilöiden ja opettajien koulutus työpaikoilla, mukaan lukien työnantajien ja työntekijöiden edustajat ja työvoimaviranomaiset;

(iii) suosituksen liittyvien esittelymateriaalien sekä suosituksen edistämiseen tarkoitettujen työvälineiden kehittäminen;

(iv) suosituksen edistämiseksi järjestettävät kansalliset ja alueelliset seminaarit ja workshopit,

5. kehottaa jäsenvaltioita käyttämään olemassa olevia mekanismeja tai luomaan kansallisen tason mekanismeja, joilla seurataan edistystä, valvotaan kehitysvaiheita sekä välitetään tietoja hyvistä käytännöistä, kun HIViä ja AIDSia työelämässä koskevia kansallisia toimintapolitiikkoja ja ohjelmia pannaan täytäntöön,

6. kehottaa hallintoneuvostoa pyytämään jäsenmailta säännöllisesti raportteja Kansainvälisen työjärjestön perustamiskirjan artiklan 19 mukaisesti osana olemassa olevaa raportointimekanismia, erityisesti yleisiä tutkimuksia. Hallitusten HIV- ja AIDS-raportit tulisi valmistella yhteistyössä merkittävimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa ja niiden tulisi sisältää tietoja todetusta edistyksestä sekä mahdollisuuksien mukaan esimerkkejä hyvistä käytännöistä,

7. kehottaa hallintoneuvostoa seuraamaan määräajoin suosituksen täytäntöönpanon edistymistä.

8. kehottaa hallintoneuvostoa edistämään työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintää koskevan vuoden 1958 yleissopimuksen artiklan 1 (1)(b) laajennusta jäsenvaltioissa niin, että yleissopimuksen mukainen suojele laajennetaan koskemaan todellista tai oletettua HIV-statusta.